

Iedereen ging hij opbellen: een nieuwe opzet was mogelijk, zei hij. Hij belde ook Homan in Groningen en deze snelde weer naar Den Haag.

Ten huize van de oud-commandant-veldleger, jhr. W. Röell, had de Quay daar vermoedelijk op woensdagochtend een gesprek met een in rechts-autoritaire en fascistische kringen niet onbekende figuur: jhr. R. Groeninx van Zoelen die in gezelschap was van een van zijn weinige medestanders, dr. M. R. J. Brinkgreve, een oud-leraar in de klassieke talen die bij de leiding van een zilverfabriek betrokken was. Groeninx had in de loop van de jaren '30 het door hem geleide groepje, de 'Nationale Unie', tot een man of dertig zien inkrimpen. Hij was, zo had de Duitse gezant hem in '34 gekarakteriseerd, '*ein politischer Geschäftshuber, ganz gescheit, mit einem grossen Geltungsbedürfnis, hat aber nichts zu sagen*'¹ – nu, die woensdagochtend had Groeninx heel veel te vertellen. In de crisis waarin Nederland was komen te verkeren, kon alleen een 'autoritaire democratie' met bijpassend corporatief bestel uitkomst bieden; eigenlijk diende die omzwaai onder leiding van zijn Nationale Unie voltrokken te worden, maar terwille van de nationale zaak was hij bereid, zich aan de leiding welke de Quay voor ogen stond, te onderwerpen: een driemanschap – dat 'bood een figuur welke het volk historisch kende en zou begrijpen', zei Groeninx; de Quay was het daar geheel mee eens en deze zei nog dat het Nationaal Comité waarvan Homan voorzitter zou zijn, in zijn oorspronkelijke samenstelling eigenlijk 'te sterk 'liberaal' belast' was², maar die 'liberalen' waren nu verdwenen en in het Driemanschap dat de Quay wilde formeren, had Groeninx vertrouwen: de Jonge voorzitter, Homan en de Quay leden. Groeninx en Brinkgreve zegden hun steun toe.

Ten huize van jhr. Röell verscheen 's middags niet alleen Homan maar ook de Jonge en deze laatste had een voor Homan onaangename mededeling: met de Quay in het Driemanschap ging hij accoord maar Homans plaats moest door Einthoven ingenomen worden. De Jonge kende Einthoven uit zijn Indische jaren; ook diens grondige afkeer van de politieke partijen was hem bekend.

Woensdagmiddag laat kwam het gezelschap dat maandag vergaderd had, opnieuw bijeen: een aantal leden van het Politiek Convent plus alle leden van het Nationaal Comité (ook Donner) plus Reinink. De Quay ontvouwde zijn nieuwe opzet: een 'Comité van Nationale Eensgezindheid' met de Jonge als voorzitter en de Quay en Einthoven als leden van het 'dagelijks bestuur' (de term 'Driemanschap' werd door de Quay niet gebruikt). Van

¹ Brief, 2 okt. 1934, van Graf Zech aan het *Ausw. Amt* (FO/SD, E 551397). ² Brief, 26 juli 1940, van R. Groeninx van Zoelen aan J. E. de Quay (Doc II-884, a-3).